

ANÀLISI

QUADERNS DE COMUNICACIÓ I CULTURA

22

Dossier: El Centre d'Investigació
de la Comunicació 🌿 El “giro
lingüístico” en el periodismo 🌿
Anàlisi lingüística dels telenotícies
🌿 Fotoperiodisme polític a Mèxic

DADES CATALOGRÀFIQUES RECOMANADES PEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Anàlisi

Anàlisi : quaderns de comunicació i cultura / Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Ciències de la Informació. Departament de Teoria de la Comunicació. — 1 (1980-). — Bellaterra (Barcelona) : Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1980- . — 23 cm

Semestral. — A partir del núm. 10/11 (desembre 1987) el Departament de Periodisme de la Facultat de Ciències de la Informació assumeix la responsabilitat de la publicació. — A partir del núm. 15 (desembre 1993) el nom canvia per: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació, de la Facultat de Ciències de la Comunicació.

ISSN 0211-2175

I. UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. Facultat de Ciències de la Informació (Bellaterra)

II. UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. Facultat de Ciències de la Comunicació (Bellaterra)

1. Mitjans de comunicació de massa

007

Director

Jordi Berrio

Sotsdirectors

Lluís Badia i Joana Gallego Ayala

Assessors científics

Romà Gubern, Jesús Martín-Barbero,
Miquel de Moragas

Consell de redacció

Héctor Borrat Mattos,
Lluís-Albert Chillón Asensio,
Josep Lluís Gómez Mompert,
Daniel E. Jones, Rosario de Mateo,
Marcial Murciano Martínez,
Miquel Rodrigo Alsina,
Joan Manuel Tresserras Gaju

Secretaris de redacció

David Vidal, Anna Clua

Direcció del Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació

Josep Lluís Gómez Mompert (director),
Lluís Badia Avellaneda, Lluís-Albert Chillón
Asensio, Vicens Rabadan Gallego

Redacció

Revista Anàlisi
Facultat de Ciències de la Comunicació
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel.: 93 581 15 45. Fax: 93 581 20 05

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques
Secció d'Intercanvi de Publicacions
Edifici A
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel.: 93 581 1193. Fax: 93 581 20 00

Subscripcions

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Edifici A
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel.: 93 581 10 22. Fax: 93 581 20 00

Coberta

Loni Geest & Tone Høverstad

Composició i filmació

MCMXCII, S.A.
c/ de l'Art, 81, local
08041 Barcelona

Edició i Impressió

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Edifici A
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel.: 93 581 15 96. Fax: 93 581 20 00

Dipòsit legal: B. 19.464-1980

ISSN 0211-2175

Imprès a Espanya. Printed in Spain

Imprès en paper ecològic

Amb la col·laboració del Centre d'Investigació de la Comunicació, Generalitat de Catalunya

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic, és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del «copyright», i estarà sotmesa a les sancions establertes a la llei.

Índex

Anàlisi: quaderns de comunicació i cultura

Núm. 22, p. 1-177, 1998, ISSN 0211-2175

Les paraules clau són en llenguatge lliure

S'autoritza la reproducció dels resums i de les pàgines de l'índex

9-12 Presentació

DOSSIER

El Centre d'Investigació de la Comunicació (CEDIC)

15-31 **Jones, Daniel E.** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació)
CEDIC: una dècada de recerca en comunicació des de Catalunya.
Anàlisi, 1998, núm. 22, p. 15-31.

El Centre d'Investigació de la Comunicació (CEDIC), creat per la Generalitat de Catalunya, va desenvolupar una important tasca de recerca i documentació en el camp acadèmic de la comunicació a Catalunya entre 1987 i 1997. No només va atendre les necessitats essencials del país, sinó que va representar un punt de referència per als estudiosos del conjunt d'Espanya i de l'estranger (fonamentalment d'Europa i d'Amèrica Llatina).

Paraules clau: investigació en comunicació, Catalunya, comunicació de masses.

CEDIC: a decade of communication research in Catalonia

The Centre d'Investigació de la Comunicació (CEDIC) (Centre for Communication Research), established by the Generalitat of Catalonia, played an important role in academic research and documentation in the field of communication in Catalonia between 1987 and 1997. Not only did the Centre fulfil essential needs of the country in the field of communication studies, it also became an important point of reference for researchers from all over Spain and abroad (mainly European and Latin American).

Key Words: communication research, Catalonia, mass communication.

33-39 **Moragas, Miquel de** (Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de la Comunicació)
Canvis en la comunicació. Canvis en la recerca sobre comunicació.
Anàlisi, 1998, núm. 22, p. 33-39.

L'autor reflexiona sobre el futur de la recerca sobre comunicació a Catalunya, situant la mirada en l'horitzó de l'any 2000 i davant el repte d'adaptar-se a la nova societat de la informació, que augmenta la complexitat de l'objecte d'estudi. En el

nou context, les ciències de la comunicació s'han de definir com una pràctica pluridisciplinària i han d'abandonar el costum de la investigació solitària per passar a una nova forma de treball en la qual és del tot indispensable la recerca de caràcter col·lectiu. La universitat sembla ara el lloc més adequat per a la recerca en comunicació per la seva garantia d'independència i per la capacitat d'aplegar equips experts. Tanmateix, la universitat ha de fer una revisió crítica dels seus objectes d'estudi i superar la incapacitat fins ara demostrada per comprometre's en l'estudi dels grans temes que interessen la societat. El finançament ha de deixar de ser vist com un bé que arriba de la mà benefactora dels pressupostos generals. El finançament de la recerca comença amb el disseny dels projectes, que són el capital dels investigadors.

Paraules clau: investigació en comunicació, futur, pluridisciplinarietat, recerca col·lectiva, objectes d'estudi, universitat, finançament públic/privat.

Changes in communication. Changes in communication research

The author reflects on the future of communication research in Catalonia, casting his eye forward beyond the year 2000 and to the challenge posed by the new information society, which will add to the complexity of this area of studies. In the emerging context, communication sciences will have to be redefined as a multidisciplinary field, and must abandon the practice of individual research in favour of new forms of group research. The University now seems to be the ideal setting for communication research. The University must carry out a critical review of its activities and must overcome the incapacity it has shown to date to study the great issues which are of interest to society. Funding can no longer be seen as a guaranteed gift handed out by the generous hand of government budgets. Research funding must begin at the stage of planning projects, which are the researcher's capital.

Key Words: communication research, multidisciplinary, group research, fields of study, the University, public/private funding.

41-45

Tresserras, Joan Manuel (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació)
Allò altre que potser hauria pogut fer el CEDIC. *Anàlisi*, 1998, núm. 22, p. 41-45.

Tot i la gran influència del CEDIC en la potenciació de la documentació i la recerca sobre comunicació a Catalunya, aquesta influència no va poder ser projectada amb la mateixa intensitat sobre els responsables de la política cultural i comunicacional catalana, just en un moment de canvi accelerat del sector i en ple procés de reconstrucció comunitària i de recuperació cultural i lingüística. Encara que tota la responsabilitat cal imputar-la als governants és també imprescindible introduir a l'agenda futura de recerca del sector els temes de major transcendència política en l'orientació de la incorporació de Catalunya a l'emergent societat informacional.

Paraules clau: polítiques de comunicació, investigació en comunicació, Catalunya, política cultural, identitat, cultura de masses.

What the CEDIC could have done but did not do

While the CEDIC has had a great impact on the strengthening of communication studies documentation and research in Catalonia, this impact was not conveyed with sufficient intensity to the government bodies responsible for Catalan cultural and communication policy, just at a time of rapid change and in the midst of a pro-

cess of constructing the European Community and recovering Catalan cultural and linguistic identity. Although full responsibility for this lies with the government bodies themselves, it is nevertheless vitally important to introduce into the future agenda of communication research the major political issues of Catalonia's entry into the information society.

Key words: Communication policies, communication research, Catalonia, cultural policy, identity, mass culture.

47-59 **Berrio, Jordi** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació)

La recerca sobre comunicació social a Catalunya: assaig de realització d'un panorama comprensiu. *Anàlisi*, 1998, núm. 22, p. 47-59.

Descripció de les diferents tendències que han existit en la recerca sobre comunicació social a Catalunya. S'hi descriuen els àmbits d'estructura, història, teoria i comunicació periodística. També s'hi fan referències a les diferents tendències teòriques a què s'han adscrit els investigadors.

Paraules clau: estructura de la comunicació, teoria de la comunicació, història de la comunicació, comunicació periodística, Catalunya, recerca.

Research in Social Communication in Catalonia: towards a comprehensive overview

A description of the various trends in research in social communication in Catalonia. Aspects such as structure, history, theory and journalistic communication are dealt with. Reference is also made to the different theoretical schools represented by the researchers.

Key Words: Structure of communication, communication theory, history of communication, journalistic communication, Catalonia, research.

MISCEL·LÀNIA

Articles

63-98 **Chillón, Albert** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació)

El «giro lingüístico» y su incidencia en el estudio de la comunicación periodística. *Anàlisi*, 1998, núm. 22, p. 63-98.

El artículo plantea la necesidad de que los estudiosos de la comunicación mediática en general y de la comunicación periodística en concreto incorporen a sus reflexiones teóricas y a sus investigaciones aplicadas los decisivos corolarios derivados del llamado *giro lingüístico*, verdadera revolución copernicana de la filosofía, la hermenéutica y la epistemología contemporáneas, herederas de la *consciencia lingüística* inaugurada por Humboldt y Nietzsche. Después de exponer los rasgos esenciales de tal giro — identidad sustancial entre pensamiento y lenguaje, naturaleza pragmática, logomítica y retórica del lenguaje, cuestionamiento de las relaciones entre dicción y ficción—, el autor examina su posible incidencia en el replanteamiento de los estudios sobre comunicación periodística, necesitados de urgente revisión crítica.

Palabras clave: lenguaje y comunicación, retórica, pragmática, giro lingüístico.

El «gir lingüístic» i la seva incidència en l'estudi de la comunicació periodística

L'article planteja la necessitat que els estudiosos de la comunicació mediàtica en general y de la comunicació periodística en concret incorporin a les seves reflexions teòriques y a les seves investigacions aplicades els corol·laris decisius derivats de l'anomenat *gir lingüístic*, verdadera revolució copernicana de la filosofia, l'hermenèutica i l'epistemologia contemporànies, hereves de la *consciència lingüística* inaugurada per Humboldt i Nietzsche. Després d'exposar els trets essencials d'aquest gir —identitat substancial entre pensament i llenguatge, natura pragmàtica, logomífica i retòrica del llenguatge, qüestionament de les relacions entre dicció i ficció—, l'autor examina la seva possible incidència en el replantejament dels estudis sobre comunicació periodística, necessitats d'urgent revisió crítica.

Paraules clau: llenguatge i comunicació, retòrica, pragmàtica, gir lingüístic.

The «linguistic focus» and its place in the study of journalistic communication

This article points to the need to unite the disciplines of «journalistic writing» and «journalism» into a single renewed discipline, «journalistic communication», which would integrate language sciences and literature into journalism. The renewed focus on linguistics which has existed in philosophy for some time could enrich this new discipline. The article contradicts the pretensions to objectivity of conventional journalistic writing. It evokes the tenets of both classical and modern Rhetoric as a discipline to encourage the production of texts which would be both expressive and denotative.

Key words: Journalistic communication, rhetoric, «linguistic focus», objectivity, journalistic style.

- 99-119 **Dolç, Mavi; Teruel, Elvira** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació)
Anatomia d'una notícia: aspectes lingüístics dels telenotícies. *Anàlisi*, 1998, núm. 22, p. 99-119.

Les autores ens proposen conceptes i criteris per fer l'anàlisi lingüística de les notícies de la televisió. S'estudia un cas específic amb la intenció de demostrar que és el resultat d'un procés acurat. L'anàlisi es fa des de dues perspectives diferents: primer, des del punt de vista de la retòrica, i segon, des de la perspectiva sociocognitiva. Les especificacions de les notícies que componen l'exemple són tractades des d'un punt de vista retòric com si fossin formes de persuasió. El punt de vista sociocognitiu és considerat útil per a l'estudi de les especificacions de les notícies, ja que els materials que difonen els mitjans tenen a veure amb la realitat i per això les consideracions pragmàtiques són fonamentals. Segueixen autors com Noam Chomsky i T. A. Van Dijk.

Paraules clau: telenotícies, retòrica, anàlisi sociocognitiva, model de llenguatge, model de pensament.

The anatomy of a news story: linguistic aspects of television news programmes.

The authors set out to provide concepts and criteria for the linguistic analysis of television news programmes. One specific case is analysed with the intention of demonstrating that it is the result of a conscious process. The analysis is carried out

from two different perspectives: firstly, from the point of view of rhetoric and secondly, from the socio-cognitive perspective. The news items of the example analysed are treated as if they were forms of persuasion under the rhetorical point of view. The socio-cognitive point of view is considered to be a useful one for the study of news items since news broadcasts deal with reality and the pragmatic considerations are fundamental. They follow such authors as Noam Chomsky and T. A. Van Dijk. The conclusion that is reached is that news stories are models of language and thought.

Key words: Television news, rhetoric, socio-cognitive analysis, model of language, model of thought.

- 121-155 **Mraz, John** (Universidad de Puebla. México)
Fotografiant el poder polític a Mèxic. *Anàlisi*, 1998, núm. 22, p. 121-155.

Aquest article examina el paper que ha jugat la fotografia en la cultura política mexicana, tant com a instrument legitimador del govern que com a mitjà contestatari de l'oposició. Analitza les imatges dels fotoperiodistes en diaris i revistes il·lustrades, des de 1900 fins als anys 90, troba en les representacions del poder polític reflexions sobre el context històric en què van ser fetes.

Paraules clau: fotoperiodisme, diaris, revistes il·lustrades, imatges polítiques, control governamental de la premsa.

Photographing Political Power in Mexico

This article examines the role photography has played in the political culture of Mexico as both a legitimating instrument of the government and a contestatory medium of the opposition. It surveys the imagery of photojournalists in newspapers and illustrated magazines from 1900 to the 1990s, finding in their representations of political power reflections of the historical contexts in which they were produced.

Key Words: photojournalism, newspapers, illustrated magazines, political imagery, government control of the press.

- 157-177 **Ressenyes**

Fuentes i Pujol, M. Eulàlia. *La informació en Internet*. (Lluís Codina).

Sampedro Blanco, Víctor. *Moviments socials: entre la lògica i les formes periodístiques (1997)*. *Movimientos sociales: debates sin mordaza. Desobediencia civil y servicio militar (1970/1996)* (Jordi Farré Coma)

Moreno Sardà, Amparo. *La mirada informativa (1998)*. (Jordi Berrio).

Casalmiglia, Helena; Cots, Josep; Lorda, Clara Ubaldina; Nussbaum, Luci; Payrató, Lluís; Tuson, Amparo (Cercle d'Anàlisi del Discurs). *La parla com a espectacle. Estudi d'un debat televisiu*.

Vidal Castell, David; Baró i Queralt, Jaume; Cid Leal, Pilar (ed.). *Anuari SOCADI de Documentació i Informació = Anuario SOCADI Documentación e Información, 1998*. (Daniel E. Jones).

Teruel Planas, M. Elvira. *Retórica, informació i metàfora. Anàlisi aplicada als mitjans de comunicació de massa.* (Albert Chillón).

Fuentes i Pujol, M. Eulàlia. *Documentación y periodismo.* (María José Recoder i Sellarès).

Burguet, F. *Construir les notícies. Una teoria de la redacció periodística.* (David Vidal Castell).